

KOLMEN USKONNON KESKUSTELU: USKOVA YHTEISKUNNAN OSANA

Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin edustajat kokoontuivat 21.3.2017 kahdeksanteen Kolmen uskonnon *kuuntelemaan keskusteluun kirjoituksista*. Tapaamisia on järjestetty kaksi kertaa vuodessa Scriptural reasoning -menetelmää toteuttaen. Kokoon-tumisten perusajatuksena on kuunteleva ja kyselevä suhtautuminen toisen traditioon sekä tiedon ja yhteisymmärryksen lisääminen. Keskustelun aiheena oli tällä kerralla *uskova yhteiskunnan jäsenenä*.

Suomen juutalaisten seurakuntien ylipäälliköksi **Simon Livson** aloitti korostamalla, että jo uskovien käsite on juutalaisuudessa hyvin kirjava. Menneinä aikoina uskonnollinen identiteetti ja yhteisön jäsenyys olivat käytännössä sama asia. Vasta valistuksen aika erotti uskonnon ja yhteiskunnan toisistaan ja toi mukanaan pirstaloitumista uskonnollisissa yhteisöissä. Tästä johtuen juutalaisuuden sisällä on nykyisin hyvin eri asteisesti uskontoaan harjoittavia yksilöitä ja ryhmiä. Toisten suhde yhteiskuntaan on jännitteisempi, toiset mukautuvat. Myös Suomen juutalaisyhteisö on kokenut paljon muutoksia. Aiemmin hyvin yhdenmukaisessa yhteisössä puhutaan nyt kolmeatoista kieltä ja jäsenet soveltavat perinteitä kirjavasti.

Perimmäisenä yhteiskunnallisena ihanteena juutalaisuudessa on Livsonin mukaan Jumalan kuninkuus. Myös tulevan Messiaan tehtävä on Jumalan kuninkuuden julistaminen. Käytännössä juutalaisten yhteiskunnallinen rooli on erilainen eri puolilla maailmaa. Lähi-idässä juutalainen ei ole harvinaisuus ja juutalaisen elämäntavan harjoittaminen on yksinkertaisempaa. Diasporassakin juutalaiset elävät eri kokoisissa yhteisöissä. Talmud tarjoaa juutalaisille runsaasti käytännön neuvoja yhteiskunnan osana elämiseen, mutta sen sanoma ei ole luonteeltaan ehdotonta vaan erilaisia tilanteita pohditaan kontekstuaalisesti ”toisaalta-toisaalta” -tyylillä.

Kirkon lähetystyön keskuksen johtaja **Risto Jukko** ja Åbo Akademin yliopisto-opettaja **Pekka Lindqvist** alustivat kristittyjen suhteesta yhteiskuntaan Paavalin Roomalaiskirjeen luvun 13 pohjalta. Jakson perusteella kristityn suhde yhteiskuntaan on mukautuva. Paavali kehottaa yksiselitteisesti tottelemaan esivaltaa, koska ”Eihän ole esivaltaa, joka ei olisi Jumalalta peräisin...” (13:1). Vastapainoksi esimerkiksi Apostolien teoista löytyy kehoituksia totella Jumalaa ennemmin kuin ihmistä (Ap. t. 5:29). Historiallisesti esivallan totteleminen on otettu kristittyjen piirissä hyvin vakavasti, mutta se ei ole aina ollut ongelmatonta. Omantunnon ja esivallan jännitteinen suhde kärjistyi Saksassa 1930-luvulla, jolloin useat kristityt – mutta eivät kaikki – sanoutuivat irti esivallasta. Suomessa valtion ja evankelis-luterilaisen kirkon suhde on ollut melko ongelmaton, mutta viime aikoina esimerkiksi arkipiispa Mäkinen on tullut esille yhteiskuntakriittisillä kommentteillaan mm. maahanmuuttokysymyksiin liittyen.

Suomen islamilaisen neuvoston puheenjohtaja, imaami **Anas Hajjar** ja Resalat-seurakunnan imaami **Abbas Bahmanpour** olivat valinneet yhdessä Koraanin tekstejä, joissa käsitellään uskovien suhdetta ympäröivään yhteiskuntaan ja toisiin uskoviin. Jakeet Kor. 30:41, Kor. 11:116, 117 valaisevat muslimien velvollisuutta tehdä epäitsekästä hyvää koko yhteiskunnassa ja maailmassa. Menneiden aikojen tuhoutuneet sivilisaatiot ovat varoittavia esimerkkejä pahuuden seurauksista. Jakeen Kor. 3:110 perusteella muslimeille annetaan kolme tärkeää tehtävää: heidän tulee kehottaa ihmisiä hyvyyteen, kieltää heitä pahuudesta ja uskoa Jumalaan. Vaikka useissa Koraanin jakeissa (esim. 49:10; 9:71) korostuu uskovaisten keskinäinen liittolaisuus, veljeys ja huolenpito, muslimi kutsutaan tuomaan hyvää koko yhteiskuntaan. Abbas Bahmanpour otti esille tärkeän Koraanin jakeen 60:8, jossa käsitellään uskovien suhdetta ei-uskoviin. Jakeen mukaan ”Jumala ei kiellä teitä

osoittamasta ystävällisyyttä ja oikeamielisyyttä niitä kohtaan, jotka eivät ole taistelleet teitä vastaan uskontonne tähden...”. Bahmanpourin mukaan sekä islamilaiset äärisuuntaukset että islamin vastustajat levittävät väärää käsitystä tästä kanssakäymisestä.

Suomen juutalaisia ja muslimeja yhdistää kokemus vähemmistönä elämisestä valtaosin kristillisyyden läpäisemässä maassa. Sekä rabbi Livson että imaami Hajjar ja Bahmanpour vakuuttivat kuitenkin, että Suomessa on uskonnonvapauden vuoksi mahdollista elää täydesti muslimina ja juutalaisena. Käytännön hankaluuksilta ei tosin voi välttyä esimerkiksi pyhäpäivien ja ruokasäädösten noudattamisen suhteen. Kuten kristillisessä jumalanpalveluksessa myös juutalaisessa synagogapalveluksessa ja shiia-perinteessä rukoillaan valtion menestyksen ja rauhan puolesta. Imaami Hajjar korosti, että islamilaisen ajattelun mukaan Jumala voi valtiiovallan kautta estää pahuutta.

Nina Nikki, Uuden testamentin tutkijatohtori, Helsingin yliopisto